

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2012. május 14.

LATIN NYELV

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

I. FORDÍTÁS

Nagy vagyon, nagy gond (Cornelius Nepos: *Alcibiades* IX. 1–3)

Alcibiades victis Atheniensibus non satis tuta eadem loca sibi arbitrans, ⁹ penitus in Thraciam se supra Propontidem abdidit, ³ sperans ibi facillime suam fortunam occuli posse. ⁵ Falso. ¹ Nam Thraces, postquam eum cum magna pecunia venisse senserunt, ⁵ insidias fecerunt; ² qui ea, quae apportaverat, abstulerunt, ipsum capere non potuerunt. ³ Ille cernens nullum locum sibi tutum in Graecia propter potentiam Lacedaemoniorum, ⁵ ad Pharnabazum in Asiam transivit; ² quem quidem adeo sua cepit humanitate, ² ut eum nemo in amicitia antecederet. ³

Az első egység bontása:

victis Atheniensibus hibátlan fordítása: 4 pont

az acc. c inf. fordítása: 5 pont

Az utolsó mondat:

ut eum nemo in amicitia antecederet: csak akkor adható három pont, ha helyesen fordította a következményes mellékmondatot.

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik válsul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Alkibiadész az athéniak veresége után nem találta elég biztonságosnak ezt a területet, és elrejtőzött Trákiának a Márvány-tengeren túl fekvő részén, azt remélve, hogy ott nagyon könnyen elrejtheti a vagyonát. Tévedett. A trákok ugyanis, miután észrevették, hogy nagy vagyonnal érkezik, csapdát állítottak neki, és azt, ami vele volt, elvették, de őt magát nem tudták elfogni. Látva, hogy Spárta befolyása miatt semmi sem biztonságos számára Görögországban, átment Kis-Ázsiába Pharnabazushoz, akit a műveltségével annyira meghódított, hogy a barátságban senki sem előzte meg Alkibiadészt.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Két szókapcsolatot ragozunk párhuzamosan. Amilyen számban és esetben van a megadott szókapcsolat, ugyanolyanba tegye a másikat is! (6 pont)

Pl.: <i>carmen dulce</i>	<i>poeta rusticus</i>	
<i>carmina dulcia</i>	<i>poetas rusticos</i>	1+1 pont
<i>carmini dulci</i>	<i>poetae rustico</i>	1+1 pont
<i>carminum dulcium</i>	<i>poetarum rusticorum</i>	1+1 pont

2. Mit jelentenek magyarul az alábbi szavak? (3 pont)

<i>plus</i>	<i>több / többet / többször</i>	1 pont
<i>bene</i>	<i>jól</i>	1 pont
<i>longissime</i>	<i>a leghosszabban</i>	1 pont

3. Képezze a kért alakokat a *statuo* 3 *statui*, *statutum* igéből! (5 pont)

act. ind. praes. impf. Pl. 3.	<i>statuunt</i>	1 pont
pass. ind. praes. perf. Sg. 3. femininum	<i>statuta est</i>	1 pont
pass. coni. praes. perf. Sg. 3. masculinum	<i>statutus sit</i>	1 pont
act. ind. fut. impf. Pl. 3.	<i>statuent</i>	1 pont
act. coni. praet. impf. Sg. 1.	<i>statuerem</i>	1 pont

4. Párosítsa az igeneveket a megfelelő elnevezéssel! Az igenevek a *traho* 3 *traxi*, *tractum* igéből származnak. (4 pont)

<i>trahentes</i>	<i>participium imperfectum activi</i>	1 pont
<i>trahi</i>	<i>infinitivus imperfectus passivi</i>	1 pont
<i>tracturi</i>	<i>participium instans activi</i>	1 pont
<i>tractu</i>	<i>supinum</i>	1 pont

5. A következő mondatokban igeneves szerkezet van.

a) Húzza alá azokat a szavakat, amelyek a szerkezet alkotórészei! (1 pont)

b) Nevezze meg az igeneves szerkezeteket! (2 pont)

Vates dicuntur futura videre. *nominativus cum infinitivo* 1+2 pont
(A *dicuntur* szerepelhet aláhúzva és aláhúzatlanul is, az 1 pont a *vates* és *videre* aláhúzásáért jár.)

Parentes fabulis narrandis liberos docent. *gerundivumos szerkezet* 1+2 pont

6. Cape ferrum, ut familiam defendas!

- a) **Milyen alárendelt tagmondat található ebben a mondatban? (2 pont)**
célhatározói mellékmondat 2 pont
- b) **Miért van imperfectumban a *defendas* állítmány? (2 pont)**
*a consecutio temporum szabálya szerint ez jelzi az egyidejűséget /
a célhatározói alárendelést a latin nyelv egyidejűnek tekinti* 2 pont
- c) **Miért van praesens igeidőben a *defendas* állítmány? (2 pont)**
*A jelen idejű / nem múlt idejű főmondat mellett a consecutio temporum szabálya
szerint az alárendelt tagmondat állítmánya praesens coniunctivusba kerül.* 2 pont

7. A következő latin szavak mellé írjon 1-1 belőlük származó, a mai magyar köznyelvben használt szót! (3 pont)

colo 3 colui cultum	<i>kultúra / kultusz stb.</i>	1 pont
intellego 3 intellexi intellectum	<i>intelligens / intelligencia stb.</i>	1 pont
patior 3 passus sum	<i>páciens / passió stb.</i>	1 pont

8. Folytassa a megkezdett felsorolást még két elemmel! Bármilyen szót választhat, csak a képzés módja egyezzen meg a példában szereplővel! (2 pont)

cupidus	→	cupiditas
utilis	→	utilitas

Bármely, melléknévből *-tas* képzővel létrehozott és a latin nyelvben létező főnév elfogadható, pl.

<i>antiquus</i>	→	<i>antiquitas</i>	1 pont
<i>benignus</i>	→	<i>benignitas</i>	1 pont